

ЖЕНСКИ СВЕТ.

ЛИСТ ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА.

ВЛАСНИК:

ДОБРОТВОРНА ЗАДРУГА СРПКИЊА НОВОСАТКИЊА.

ИЗДАЈЕ И УРЕЂУЈЕ:

АРКАДИЈЕ ВАРАЂАНИН.

ИЗЛАЗИ:

СВАКОГ 1. ДАНА У МЕСЕЦУ НА ЦЕЛОМ ТАБАКУ.

Цена је годишња 1 фор.; за Србију 2½ динара.

Рукописи и претплата шаљу се на уредништво.

Осми међународни хигијенски и демографски конгрес у Будимпешти.

I.

Скупили се учени људи са свију страна света да се договоре о разним невољама, са којима човек има да се бори, и које иду против човечијег живота, те или му живот загорчавају, или му га баш и скраћују. Учени људи већ и код своје куће прате како се поједине болести, што тамане људство, развијају, пробају свашта, како ће им на пут стати, гледе, испитују шта болести и њихов развој потпомаже, а чиме би се опет дале отклонити. Али више очију више виде, а више глава више знају, па се зато скупљају ти учени људи од времена на време, да тако један другом кажу, шта су искусили, да се посаветују о томе, како ће тако обogaћени искуством заједнички се моћи борити против општег непријатеља човечијег против разних болести; саветују се, како ваља човек да свој живот удешава, да до болести ни не дође, и у опште о свему се саветују, што је човеку од користи по здравље и опстанак.

Ово је већ осми пут, како се ти научењаци целог света скупили, а сад су свој скуп или конгрес одржали у нашој престоници, у Будимпешти.

Било је ту учених људи са свију страна

света, ваљда све европске државе су биле заступљене; осим тога било је из Азије, Африке, Америке и Аустралије.

О сазиву, припреми и отварању, као и разним свечаностима, не ћемо овде, због маленог простора, говорити, него ћемо само изнети она важнија предавања појединих учењака, које мислимо, да ће и наше матере занимати. Из тих предавања видимо велики труд и бригу појединих држава око одржања здравља својих становника али видимо још и то да човечији ум још није ништа изумео, чиме би се могле најопасније болести дечије, као што је вратобоља, или код одраслих, што је колера, са успехом излечити. Чујемо све нова и нова испитивања о разним болестима, путеве прикривене, куда оне човека нападају, разне пробе, лечења, али успеха, успеха не видимо! Највећи учењаци целог света, па су немоћни. Али су у толико важнији њихови савети, испитивања и искуства о томе, како да се чувамо док смо здрави, јер је заиста здравље највеће благо. И ти су савети заиста драгоцени, па треба да их цео свет чује.

Да пређемо на поједина предавања, која по горњим листовима доносимо.

Спомињемо прво предавање *Алберта Берзевичија*, посланика и бившег државног тајника у угарском министарству просвете, који је говорио „*О телесном васпитању*“.

У новије доба, вели он, ово питање све се већма истиче, не из научне забаве, већ из практичне нужде.

Није тако давно, како паметни људи код свих народа почињу увиђати, да данашњи систем наставе и васпитања почиње да буде једностран, и да школа тако затеже умне жице дечије, да се код истих не може телесна снага да развије. Већ у старије време су велики мислиоци полагали велику важност на телесно васпитање, али није то могло да процре.

Енглеска је у томе сретна; јуначке игре су тамо код народа већ у крв прешле, и те игре у школи не дају деци да у телесном развијању своме заостану. Дочим у Немачкој није могла гимнастика да у довољној мери одговори захтевима школским.

Нема сумње, да је ошта војна обвеза много учинила да овоме питању данас толико важности полажу. Тај милитаризам је повољно утицао на васпитање у толико, што је у васпитање унео снажан и мушки облик. С почетка су били и у школу унели сасвим војничко вежбање, али се после увидило, да телесном васпитању није циљ да од ђака начини будуће рекруте, па с тога се у школску гимнастику и нису могла само војничка вежбања узети.

Боље телесно васпитање нужно је већ и с тога, што после изучене школе долази практичан живот, у који треба унети не слабуњаво тело, него очврело тело, што је већ у школи ојачало да би могло доцније савладати тешкоће животне.

Да је телесно васпитање важно, још нас већма опомињу живчане болести (нервозност) која се тако распростире, па онда прерана старост. Зар не видимо, да нам деца још у младости управо нису деца, већ су маторци да већ рано немају воље да се играју, изгубе телесну и душевну свежину, па онда зар нас не опомиње довољно снај кратак век код неких народа, па и код нас у Мађарској.

За то се сад и захтева да се школе зидају, ветре и осветљују према хигијен

ским захтевима; да се у школи лекарски надгледа здравље дечије и то у већим школама да чине школски лекари, а у мањим да је са школским надзором скопчано. Да се обучавају деца у школи у науци о здрављу, да у интернатима живе према хигијенским правилима, да буду *феријалне колоније** а према потреби да се установе стални лечничко-педагошки заводи за ону децу, која су телесно заостала, за первозну и слабу децу. Да што више слободних часова буде у школи, и што је могуће више да су после подне слободна. Онда се иште што више средстава за телесно јачање, као што су гимнастика и војничко школско вежбање, да се у гимнастички надтичу не само из места заводи него из округа, па и из читаве земље. Да се што више шире дечије игре** да се праве zgodна игралишта. Лети да се плива, зими да се точиља, игра, пева. Где је могуће и у колико је могуће јачање, борење с мачевима, пуцање у циљ. Да се са децом школском праве излети, који би били са учењем скопчани. Да се подигне особена велика школа за телесно васпитање. Да се свуда заведе ручни рад, који је добар једно с тога, што нам прибавља корисна знања а с друге стране забавља нам чула, па се живчана радња правилније подели.

Ето то су захтеви, то су путеви и средства, са којима се мисли постићи правилније васпитање од досадашњег, то је у главном оно, што стручни људи разних народа ишту да би унапредили народни подмладак. И кад се то све иште, то се мисли спровести поглавито у средњим

* *Феријалне колоније* чине се са сиротом школском децом из великих вароши, која никад немају прилике да виде зеленила, нити да дишу слободног зрака са пољане, него која живе у подземним собама у беди и невољи. Таку децу онда изводе, чим настану ферије школске у здраве бреговите пределе, те их тамо негују и снаже добром и здравом храном и чистим зраком. У Будим Пешти се преко уредништва „Pester Lloyd“ скупа преко године новац за те колоније, па о феријама неколико стотина деце могу из тога да се подржавају. И сад баш за време овога конгреса су се враћали те мале колонијисте са ферија кући, па су их показали члановима конгреса. Разуме се, да деца добу кући опорављена, оснажена и румена.

** О дечијим играма види „Женски Свет“ бр. 4. и 5. од 1894. године.

школама, а особитог обзира да се има код васпитавања девојака, једно због особите природе женског васпитања, а друго што се занемарено телесно васпитање код девојака свети у телесном развиту идућег поколења.

Они, који хоће да преиначе досадашњи начин телесног васпитања у школи, ишту одлучно, да се досадашња сва гимнастика напусти, и да се место тога заведу игре. Једни сву наду полажу у ове игре, а други опет не деле са њима то одушевљење. Ко има право, још није решено, једно само стоји, да ми од деце у школи не ћемо да начинимо ни атлете, ни војнике, нити педантне гимнастичаре.

Ма како хтели да поправљамо учевно градиво у школи, не ћемо никад моћи смањити исто, па да буде деци лакше, него ваља методичне поправке тражити. Онда кад томе придође још и умесно телесно васпитање, онда ће бити и успеха. Али прво се морају за телесна вежбања задобити најпре велике школе, из којих

Нови Сад.

младићи за сада немају смисла за то, па онда да то пређе и на читаво друштво.

Људи се у идућем веку неће ни мало морати стидити, ако на здравље и телесну снагу својих синова и кћери исто толико буду полагали, колико и на развитаку умних дарова. Нама би требао други ренесанс, као и на крају средњег века. Претерани материализам је покварио хармонију у животу данашњем. Питање леба, борба за опстанак непрестано нам оштри и вежба само оне снаге, које су нам за наш позив и за набавку материјалног блага нужне. Већ данас се почиње по мало увиђати, — што ће у идућем веку бити опште убеђење, — да ми таким једностраним васпитањем нашој деци баш с погледом на њихову егзистенцију не чинимо добре услуге. Па кад то уверење буде продрло, онда ће и телесно васпитање своје достојно место заузети. А то неће бити само педагошка реформа, него ће се тиме повратити један изгубљени идејал: *Сагласност у животу, и у телесним и умним снагама.*

Ла—.

СРПСКА МОМА...!

Седим сама у соби
Па дарове спремам;
Сама себи спремам дар
Јер ја мајке немам.

Отац ми је сиромаш
Врло бедно живи;
Ал је вредан раденик
Село му се диви...!

Немам блага, богатства
Ни сребра ни злата
Нити носим дукате
Око бела врата.

Мираз су ми руке две
Али много вреде;
Знају доста радити
Још више да штеде.

Знам се Богу молити
И Божијој мајци;

Да подари живота
Мом милом бабајци.

Знадем песме певати
Песме од јунака;
Песми ме је учила
Покојна ми мајка!

Знадем књигу читати
И Српство да љубим;
Свако платно шити знам
Ситно вез да рубим.

Српска мома са села
Ваке даре спрема;
Која нема богатства
А ни мајке нема...!

Па кад дође суђен дан
Нека имам дара;
Кад ме војно поведе
Код светог олтара...!

ПО МОДИ.

— СЛИКА ИЗ ДАНАШЊИЈЕХ ДАНА. —

Давно сам ја рек'о, болан не био : „Не заводи нова обичаја у старо село!“

Ново се за новијем ваља, — и, како долази, тако пролази... Данас ово, сјутра оно, а прек'сјутра са свим девето... И, Бог би га знао сами — шта се сваки час у нас не дешава?!

Упиташ ли кога :

„За што тако брале?“

Он ти гордељиво, и још кроз зубе одговара :

„Па, ово је *по моди!*“... .

Ма, враг не понио, шта ми свак соли памет, са том ђавољом модом? Нијесмо ми од јучера! И ми знамо, кад је што слано и масно... .

— Ајд' кад би се нешто и одобрило, по тој заклетој моди, како му и драго!

Ма, јеси ли ти прави Србин — кућевић, од старог кова и племена, мораш се гадити на многе данашње „тричарије“, што се јављају — у нашем народу; па и те „тричарије“ називају „*модом*“.

Грозница ми их многе ухватила и са том модом, не ће ми их „продрмесати“, да се једном опамете.

Мој брате! И, 'нако нам је тешко живјети, па још удри, — дај и бацај паре — муком стечене, и просипај у ништа... . Да ми јш није лијепе свете вјере православне и мога српског имена, давно би се ја одселио... . Тражио би' сто и деведесет и девет хиљада копака, нек само не чујем за ђавољу моду... . Па ме ко жалио, или не... . Нико ме не би мог'о уставити... . И, вјерујте ми, не би ми ништа милије било, но да могу дочекати, да завичу, у нашем народу:

„Нестало је моде!“

Чисто бих од радости заиграо! . . . Нестало — да Бог да шњом, и онијех, који је посијаше у наш народ... .

Ја, брате, мој златни! Не могу друкчије, но к'о што сам од старијех научио. — „Не могу се ја пружати, докле се не могу покрити“... . Ти мени кажи, што је

поштење, образ и ријеч, а прођи се ти брате, што каквијех улагивања и лажапа... . Ма, док сам жив, не дам — бели, ни педо даље никоме, — у мојој кући, да раде — како ко 'оће... .

'оћу, да се зна старјешина... .

Гледајући ја, како се цуне туђе лонци, своје испразних... .

Србин сам ја брате! Србин да! Па, за то сврбљело кога, или не, — двадес'т девета ми је брига... .

Не плашим се ја краља ни ћесара, кад право радим!!

Ничије не тражим, а нијесам рад, да ко отима, што је моје; јер кад би до тога дошло, и грбач би им'о посла... .

За што онда не би, међу нама завладала стара љубав и милошта, да покажемо свему свијету, да и Србин није са свим малаксао... .

Код толиког нашег клања, псовања и дреке — — шта смо израдили?

— Јад и чемер!

Од брата смо направили небрата; од пријатеља непријатеља; од кума некума!.. . И, ми тако; а наши душмани пирују... . подвikuјући: ијују!!

Па имамо образа и ово називати:

„И, ово је по моди!“

— Не могу се чудом начудити, ко нас наведе на то? Кад треба најбоље један другом да помажемо, а ми му однемажемо... .

Боже! Боже! Шта ли смо ти — ми јадни Срби, толико скривили?!

Причам вам ово, а чини ми се, да ме неки „новајлија“ из ћошка сејири (посматра) и биљежи, што ја зборим, да би ме окривио. — — Јер и то је по моди: брат с братом по судовима се гони... . За ништа цунити туђе ценове, а своје празни... . И, то је баш Богу и свецима мило?!.. .

Ја ћу рећи, што ми је на срцу, а ономе што ме гледа попријеко, — не било за душу, нек ме пањка, ако ми шта зна и ухвати, што је непоштено... .

Кријући се ја од свакога, и пашчад су — да 'простих — почела за мном лајати.

Нијесам ја свачија закрпа, нити обојак на опанку! . .

— Што јес' — јес': од истине, и ја не бјежим; али реци ми, ће је данас истина? Многима је данас истина: „*На врби свирала!*“

Па, на част — сваком своје!

Нека пјева, ко шта 'оће, а и ја би' пјевао, да ми је лако зацјевати . . .

Кад би ми рекли:

„Ма, шта би ти најволио?“

Умио би' ја њима одговорити, кад би ме морали многи слушати; а овако? — Боље ће бити: Језик за зубе! на шути... Како дође, нека и прође . . . А, сада ћу вам испричати једно чудо, о чему ћете се освједочити, да је и ово по моди . . .

— Таман, ја сио, са мојом лијепој женицом Персом . . . Ако је и постара, мени је лијепа!

Сједимо нас двоје у шљивуку.

Перса плетијате, а ја уз'о наочаре, очистио их, па их мећем на нос, да и ја — мајка му стара — прочитам, што-год из „*новина*“, шта се догађа по свијету . . .

Нијесам ја нивакав политичар, али ми је мило знати, што више . . .

Почех да читам, а преда нас бану ђевојка комшиница [имена јој не казујем, да је не срамотим].

— Помоз' Бог! рече, а сва поцрвени, кад мене виђе, и ко шћаше, да се поврати, а ја је уставим ријечима:

— Шта је ново ђевојко? Бог ти добро д'о!

— Нилга ацо! Шћах нешта стрину Персу упитати . . . Приђе Перси, те јој поче нешто на уво „*шепурати*“.

Спуштам новине на клупу, и пажљиво их почех гледати, — како се једна према другој превијају — шапутујући . . .

И, када свршише радознано викнем:

„Шта је, ако Бога! Што кријете од мене?“

— 'нако нешта! одговори моја Перса. Мене то заврти, и опет речем:

„Ма, шта 'нако, да чујем и ја?“

Обје ушућеше . . .

Ја љутито повичем:

„Јесте ли чуле, ја сам овдје господар и 'оћу да знам, шта се ради у мојој кући!

Тада ће комшиница устиђено:

„Молим те ацо, опрости ми! 'оће да нам дођу нека господа чиновници; ради смо их угостити, па сам дошла, да ми стрина даде за слаткиша — *у зајам*, шећера и масла, да се не осрамотимо!“ . . .

Ја се на то боље у њу загледам . . .

— Па, што ће вам слаткиши?

— Сада је такав обичај, одговори она.

— Какав обичај? Бог те — онамо њу не убио! Зар се не могу причекати господа с каком чапицом пића, но још дај и друге трошкове! . . . Ако су они Срби, не требају њима слаткиши; ако ли су туђинци — не заводи туђе обичаје у српску кућу . . .

— Нас је стид, да их не угостимо!

— А, није вас стид искати у зајам?! Може бити мислите, ти ће вам чиновници кућу позлатити. Ако вам је не испразне — долазећи тако, ја не био — који сам!.. Зар си ти, моја шћерко заборавила, да си Српкиња? А, праве Српкиње тако не раде... Камо срећа, да нијеси ни једном изашла, пред ту вашу и нашу господу; јер си ђевојка, — а ђевојка треба, да гледа на десетере очи, да јој се што неваљало не деси . . . Ово ти ја говорим као отац: прођи се ти тога, док је зараније . . . Па ми кажи, јесте ли ви њих позвали?

— Нијесмо, него они поручили.

— Па што ће вам онда, кад их не зовете?!

— Долазиле прије, па им миле, да нас опет посјете.

— Баволу и та ваша и њи'на посјета! Зар нијесте умјеле одговорити им: Опрстите, нијесмо спремни за ваш долазак; кад вас позовемо, онда и дођите. Па свршена ствар.

— Али то није по моди! Тако 'оће мати.

— За то и јес' боље, кад није по моди.. Јадна та твоја мајка! Да зна, куда долази и шта значи та њи'на посјета, бјежала би она, од њих — к'о ђаво од крста . . .

Ми то говоримо, а мајка јој дотрча међу нас и поче шћер грдити, што се најгоре може:

„Што си се забавила? Ако не дају они, има и другижех!“

Загледам се у њу боље и помислим:

НЕВЕСТА И ЖЕНА У ЈАПАНУ.

(Од Наоми Тамура. Из „Bazar“-а.)*

ок је у других народа узајамна наклоност основ брачном животу, код нас у Јапану се не склапа брак из љубави. Наравно да се дешава, да се после у току времена муж и жена завољу — али то су тек сретни изузеци. Врло ретко се дешава, да се склопи брак из љубави — али и онда на такове људе гледају с презрењем, као на људе, који немају доста морала у себи; такових се чак и њихови родитељи стиде. Јавно мњење поставило је љубав према жени на врло низак ступањ моралности, које је по свој прилици последица будине вере, која сматра жену као нечисту и пуну зала. Наш јапански народ на жалост не разликује љубав од страсти.

На чему се дакле оснива брак у Јапану?

Да би могли на ово питање одговорити, морамо прво упознати и једну важну чињеницу, која има врло великог утецаја на наш друштвени живот.

Можда ни један народ на земљи не полаже толико тежње на славу и множину предака, као наш народ — ово је важније него и сам живот. У пређашна времена је највећа казна за злочинца била та, да му се уништила она грана у породици, којој он припада, а која је можда преживела и више столећа, а можда и више хиљада година. Ми пазимо на то, да одржимо крв нашу сасвим чисту, не мешамо је с другим народностима и опасали смо је тако рећи као неким тврдим бедемом. Пре сваког ступања у брак, брижљиво се прегледа попис предака и једне и друге половине, па она госпођица, која не може да докаже, да и у њезиним жилама тече плаветна крв, не може никако постати отменом госпођом.

Припадати с авној породици више вреди, него богатство и добро васпитање.

Из тога узрока поштујемо оца као главу породице, као добротвора и хранитеља, чијим заслугама се диче и потоња покољења. Он влада у породици као најнезависнији самодржац, он има највећу моћ, он је законодавац, судија и краљ. Породица у нас није светиња, него само потребна установа посредством које син наслеђује од оца име, сталеж и породицу, па их после опет предаје даље млађим покољењима. Престо очев је место, за којим сваки Јапанац

тежи — наши млади људи исто тако теже да постану очеви, као у других да постану мини стри.

Брак има ту цел, да продужи грану једне породице; поред те цели све остало губи вредност. Ако је најстарији син телесно или душевно неспособан за женидбу, онда млађи син заузме место очево, а ако нема синова него само кћери, онда се отац постара за ваљаног зета, којег узме у кућу. Овај узме на се име женино и тако сасвим замени најстаријег сина. Таког посинка ми називамо *Yoschi*. Но млади људи нерадо иду жени у кућу, ма како она лепа била, јер у жениној кући они немају таку власт, као у својој. Ово је једини случај, да жена има власт над мужем. С тога баш није лако наћи *Yoschi*-а, те отац често мора да се задовољи са зетом из нижих сталежа. Ако у породици нема деце, онда мора узети под своје и сина и кћер који се после узму и наследе сво имање те породице. И то се зове *Yoschi*. Света дужност очева је, да се постара, да му сва деца ступе у брак. С тога у Јапану нема ни грчких младожења ни уседелица. Ако има у којој породици девојка, која је навршила двадесету годину, а још се није удала, то је срамота за целу породицу. Нема земље у којој је женидба и удаја тако добро удешена, као у Јапану.

До навршене шесте или седме године играју се наша деца заједнички на игралиштима, на којима су мушкарци увек заповедници. Још из ране младости се девојке уче послушности према мушкима. Дечак зове сестру по имену а она њега сме само „*Ani san*“ (драги брате) звати. Ако заједно једу, опет дечак има првенство, но обично дечак једе с оцем а девојка их служи и тек после њих седне са матером за сто. Тако се још из детињства привикав ју ниском положају жевином. Чим девојке наврши десету годину, не сме се више играти с браћом и од тог доба се одеље женске од мушких.

Ја знам, да се за женама говори, да сувише брбљају. Кинези кад хоће да кажу „галама“, они трипут изговоре реч: „Жена“. Јапанкиња је у мушком друштву понајвише нема, она се не меша ни у какав разговор. Ако је ко запита, она у кратко одговори и с никаквом силом јој не можеш измамити коју реч више. Шта ту

* Писац припада отменој јапанској породици и провео је четир године у савезним државама у Америци, где је учио теологију. Овај чланак је само скучен извод из једног дела Тамуриног, које је ове године у Њу-Јорку, код *Harper*-а и *Brothers*-а изашло, у врло елегантном издању са лепим сликама, а под насловом „*The Japanese Bride*“. Ова књижица је прва, у којој се сасвим слободно описују обичаји и друштвени живот у Јапану — и то је описао Јапанац, те је овим делом показао заиста велику смелост. „Ја сам слободно описао наш породичан живот“ вели он у предговору, „у који странци не могу продриети и којег Јапанци не радо откривају, јер им је стид да том приликом покажу и тамне стране нашег породичног живота, особито пред очима странаца. Ја сам се трудио, да опишем све истинито, искрено и без страха“. Да очувамо лепоту његовог еписа, оставили смо писца, да као и у оригиналу сам прича.

помаже удварање, које је у другим земљама у обичају? Но зато моје миле читатељке нека не презиру Јапанкиње; јер оне се не васпитавају за друштво. Кад би оне имале ваше васпитање, онда би наше даровите даме са жутиим лицем, исто тако разговорне и сјајне биле, као њихове сестре са руменим образима!

Најглавнија особа при склапању брака је Nakodo, проводација, без чијег посредовања се не би могао склопити брак. Својим именом се поноси, јер звање његово изискује велику способност и с великом је одговорности скопчано. Он је јаван званичник, јер он замењује код младожење пријатеља, оца, сведока, заступника и свештеника.

Жели ли јапански отац да уда кћер, он то саопшти једном пријатељу, који му наскоро јави, да је нашао згодног младића. Отац се распита за старост, положај у друштву, и т. д. истога младића, па ако је све у реду, он замоли свог пријатеља, да буде посредник и да се разговара са оцем онога младића. Сад постаје положај пријатељев званичан, и пре нег што се прими тог звања, он се прво испита, да ли је способан за то. Он мора бити у истом друштвеном положају као и обе породице и мора бити ожењен, иначе се не сме упуштати у провадацисање. Чим се прими, да буде Nakodo, он постане врло вредан. Он је телефон између невесте и младожење, и они се брину за то, да он много иде од једног другом и да приправи све оне ствари, што су нужне за сватове.

У сваком случају, пре нег што би се сасвим уговорила свадба, отац девојчин допусти да се млади пар састане и види. У том случају посредује Nakodo да буде „Miyai“ (састапак), који се на три начина може удесити. По првом на чину доведе проводација младожењу у кућу његовог будућег таста и представи га овде. Прву шољу чаја унесе служавка, другу кћи, и то је критичан моменат. Млада госпођица приђе лагано младоме човеку, понуди му чаја и учтиво му се јави, затим одмах отидне у побочну собу. Није пробавила ни један минут, ни једну реч није проговорила, па ипак се младожења по овом првом утиску мора решити.

Други начин „Miyai“-а је „сретање на месту“, ком приликом Nakodo тако удеси, да се млади људи сретну на једном, ма ком месту. Он иде с младожењом а девојка са каквом рођаком или послужитељком. Овде се мало дуже задржавају, али и овде не проговоре ни једну реч.

Трећа врста је већ много напреднија и зове се „сретање у позоришту“. Проводација одведе свог штићеника у позориште и они присуствују на представи у истој ложи у којој је и невеста са својом породицом. Код нас у Јапану често траје представа од јутра па до поноћи, и том приликом најважнију улогу игра јело и пиће. Млади пар је тако по цео дан заједно, али у присуству родитеља и много хиљада радозналих

гладалаца. И ту не може млади пар много говорити.

У много случајева очеви приправе све за свадбу, без да су питали оне, којих се највише тиче. Младожења у таком случају нема прилике да види невесту, него се мора задовољити са оним, што му Nakodo о њој прича.

— Кад су младици једно друго видели и допали се, онда проводација измоли благослов од родитеља како младожењиних тако и невестиних; затим долази остала родбина на ред, јер Јапанац врло много полаже на сродство, и ова сад брижљиво испита, да ли су зајета младици једног сталежа и по крви и по предцима. Свештеници не учествују при венчању, јер црква не признаје брак као свету тајну, као што и држава не прописује за венчање никакве церемоније. Но Nakodo још није свршио свој посао. Њега поштују младици као другог оца и он је саветник њихов, нарочито у стварима које су у свези са њиховим брачним животом. Догодили се каква зађевица међ младици, одмах дозову Nakodo-а, да их помири, па ма била то најмања распра, а овај ће у десет случајева девет пута бити на страни мужевљевој. Млада жена мора молити за опроштење а имала право а не имала. Дешава се да жена остави мужа, а овај одмах шаље по Nakodo-а и потужи му се. Званичник сад потражи црно-оку бегуницу у кући њезиних родитеља и запита је за узрок њезином бегству.

Често се дешава да жена више пута побегне од мужа и да се једва реши, да остане коначно код њега. Ако она неће да се врати или муж неће да је прими, онда Nakodo постане судија, који се бави разводом брака. Он мора пазити да муж све поклоне, које је жена као прђију донела, поврати своме тасту.

Кад се Miyai сретно сврши и оба оца су пристали, онда се приреди „Uino“, т. ј. измена вина, сувог mesa и свиле за једну хаљину. Затим се одреди дан венчања и у том погледу је Јапанац врло сујеверан; као несрећни дани, којима се не склапа брак, важе: 16. јануар, 20. фебруар, 4. март, 18. април, 6. мај, 7. јуни, 10. јули, 11. август, 9. септембар, 3. октобар, 25. новембар и 30. децембар, и дан смрти дедине и мајкине. Пре свадбе пошље млада у кућу младожењину све што оће да понесе, као: одела за више година, посуђа и новаца. У њезином спољашњем изгледу много се измене. Она се сад очешља као жена, удеси своје одело озбиљније, ошиша обрве и обојадеше зубе црно, тако, да се на први поглед може видети, да је жена. Мати јој да тринајет правила за владање у браку, у којима се препоручује послушност према свекру, свекрви и мужу као господару, опомиње је, да се чува љубоморе и да буде скромна, и т. д. Венчање се не одржава пре подне, него у вече. Невеста направи лице са мекињама од пиринца, и онда га углача, затим га обојадеше са Oschiroi, пудером, и намаже усне са Beni црвенилом; на

целом свету нема тако вештих женскиња у белењу, као што су Јапанкиње. Одело младино је од тешке свиле и бело, а састоји се из три четир лепе хаљине са рукавима, који су две стопе и пет педаља дугачки, из *Obi*, а то је појас, који је дугачак једанајст стопа и осам педаља. из белих чарапа, са одељеним прстима; једне капе од флорет свиле, која покрива главу и лице. Младожења се обуче у *Kamischimō*, неко одело, које је састављено из разних свила, а боја њихова се удешава према сталежу његовом.

Венчање се обично свршава у кући младожењиној, где се велика дворана лепо украси. У чашама су помећане гране од јеле, изданци од бамбуса и цветови од шљива; који се сматрају за особито срећне, то је све наређено на *Токопота-у*, оном делу дворане, који се подиже неколико педаља изнад пода, а на малом столу од белог дрвета, који стоји на сред тог узвишења, налазе се две лутке, које представљају старца и бабу, и између њих вештачки направљена јела. Ово треба да значи срећу и дуг живот за младенце.

Кад је све готово, онда се на уласку у младожењину кућу запали мала ватра и онда донесу двојица младу на носилима, *Koga*, а за њом иду: проводација, родитељи, пријатељице и неколико слушкиња младиних. Слушкиње носе поклоне за сваког члана породице и за слуге младожењине и упаљене фењере са породичним грбом невестиним. Цео спровод овај више личи на погреб, него на сватове а и значи, да је млада сад мртва за родитеље, да ће одсад само за мужа живети и у његовој кући умрети.

Младожења седи напред на *Токопота-у* и чека невесту. Ова чим стигне седне на неко ниско седиште поред њега, а пред њих седне *Nakodo*, поред невесте седну две жене и две мале девојчице. У побочној соби пева или једна или две особе *Utai*, јапанску неку песму за време целе церемоније. Сад унесу неки мали сто, на којем има три суда разне величине. Једна од жена или девојака успе сад из бокала, који је украшен са лептировима од артије, мало *Sakō*, јапанског вина у судиће, па пружи најмањи невести а ова узме три гутљаја и преда га младожењи, који то исто чини; то исто чине и са она два друга суда. С тиме се показује, да ће младенци од сад делити добро и зло. Сад је венчање свршено и *Nakodo* сад објави свима присутнима да је брак склопљен. Младожења и невеста сад оду и сад се одржи велика част, при којој невеста, ако је богата, више пута мења одело.

Медљаних дана нема у Јапану — а тако исто јапански младенци и не путују никуд. Млада јапанска урани зором и помеша се међу чељад. Пошто се с мужем не познаје, то јој се дозвољава да трећег или седмог дана оде у госте код родитеља и тамо остане три или седам дана. За то време младожења обдари све домаће мла-

дине, и сад таст приреди велику свечаност на коју позове све пријатеље и ту им представи свога зета. Дешава се, да се млада и не врати више мужу, него се просто развенча. Остане ли верна, онда свекрва с њоме посети све породице, које су обесиле фењере на врати, које служи место честитке младожењи.

Младенци станују заједно са родитељима младожењиним, и то је смртна пресуда породичној срећи њиховој. Јер ретко се дешава, да млада и стари заједнички воде кућу, без да се посвађају. Свекрва оће у сваком погледу да влада над снајом и она има већу моћ над младом него муж, те је сиротој млади много теже допасти се свекрви, него мужу. Жена ради од јутра до мрака, држи све у реду, сашије све што треба, прегледа одело мужевљево кад овај полази куда или кад се враћа, служи га за време јела и удешава му што више може, тако да он без ње не би могао ни живети.

Наврши ли свекар педесету годину, онда постане *Inkio*, т. ј. ступи у мировину и преда сво имање сину, који је сад господар у кући и који је одговоран за све. Уједно се обвезује да ће се старати за одржање живота и за провод својих родитеља.

Муж сме у браку радити шта оће, па ма и љубавницу своју довео у кућу, жена мора да ћути и да трпи. Ако га не послуша, он има права да је врати оцу или пређашњем господару.

Највише руше породичан мир такозване *Geisha*, играчице, које признаје и друштво и држава. Узме ли муж таку једну играчицу у кућу а жена се противи, онда је развод брака неизбежан. За развод брака има у Јапану седам узрока, а то су: непослушност спрам свекра и свекрве, бесчедност, неверство, љубомора, прилепчива болест, језичност, крађа. Осим тога се муж може раставити са женом, чим му се ова не допадне, том приликом он дозове *Nakodo*-а, саопшти му своју одлуку, и несрећна жена се врати својим родитељима и узме своје старо име. У највише случајева је свекрва повод разводу брака.

Послушност јапанске жене је тројака; ако је млада, мора да слуша оца, ако је удата мужа, а кад остари, слуша најстаријег сина. Тек кад сасвим остари ужива више слободе. Онда се зове *Go-Inkio-Jama*, има засебан стан, и син јој се брине за сваке потребе, сад иде сваки дан у цркву и у позориште.

Врло је часно да се удовица више не удаје, ма била врло млада. Многе жене, кад им муж умре, одрежу косу, обуку се у црно и посвете се вери, као хришћанске калуђерице. Сваки дан посећују будин храм, у коме леже кости умрлога. Закон их не присиљава на то и већина удовица се удају и по двапут и трипут.

Најновије време, време је опасности и забуне овде у Јапану. Стари Јапан нестаје а нови се подиже. Старије нико не слуша а млади још

немају доста важности Будизам, шинтоизам и конфучијева вера изгубили су моћ а хришћанство још није продрло у масу народну. Стари и нови обичаји се комешају, па то не чини до бар утисак на човека. Стари људи вољу старе обичаје при склапању брака а млади се жене по страном начину, али им то не иде баш лако од руке. Погледајте само наше улице: Врата су

јапанска, кућа полак страна, полак јапанска. Мушки носе јапанско одело, а шешир и ципеле су европске. Госпође иду гордо, као мушки на ногама јој је мушка обућа а на глави шешир по париској моди само га кад и кад мете на трашке. Старо и ново се ускомешало, па тако бива и у породичном животу.

С немачког превела

Даница Б.

ДОПИС.

(Забавиште „Просветне Задруге Српкиња у Ст. Бечеју“) — Вредне чланице ове задруге, вазда мислећи и бригу бринући о задатку своме, кога су себи оснивањем Задруге на терег узеле, у јесен 1886. године, дошле су на ту племениту и узвишену мисао, да својом муком и трудом подигну у месту нашем српско забавиште. Знајући пак, да је забавишту душа добра и спремна забавиља; а знајући даље и то да је у оно време спремних забавиља — нарочито Српкиња — у врло незнатном броју било, побринула се прво и прво да за годину дана својим трошком спреми себи и народу српском свршену забавиљу. У то име изаслала је свршену сомборску приправницу госпођицу Видосаву Настићеву из Сентомана у Будим Пештански завод за забавиље, давши јој 200 фор. годишње подпоре, да забавиљско оспособљење стече. Пошто је тако спремила забавиљу, приступила је задруга остварењу своје замисли, те је октобра месеца 1887. године забавиште и отворила.

Поред својих доста скромних материјалних средстава, задруга је са одушевљењем и самопоуздањем сносила изнајмре сама сав терет око издржавања и одржања свога забавишта. Доцније пак притече јој у помоћ прво политична општина старо бечејска са 100 фор. годишње, после са 200, а ове године и са 300 фор., а наскоро за тим не изостаде иза ове ни српска православно црквена општина, која је своју подпору постепено на 200 фор. повисила.

Кад је на земаљском сабору угарске краљевине донешен закон о забавиштима, бачила се била задруга у бригу, како да одржи своје забавиште као српско. Па како речени закон даје правним особама (задругама, и т. д.) права, да могу и оне о своме трошку подизати и издржавати забавишта, а како је и полит. општина решењем својим ујемчила подпору како мађарском, тако и српском вероисповедном забавишту као таковом, те се задруга молбом обратила на месни српски вероисповедни шк одбор, а путем овога и на епарх. шк. Одбор, иштући, да ове наше народно црквене аутономне власти узму забавиште ово у своје закриље и подручје, које је епарх. школ. Одбор у Новом Саду у седници својој од 2. (14) септ. 1893. под бр. ¹⁶⁰/₁₂₉ на знање узео.

Забавиште задружно смештено је у изнајмљеном стану у кући гђе Ане удове пок. Јована Савића адвоката по цену од 120 фор. годишње. Оно заузима две доста простране и удесне собе за децу, стан за послужитељицу, и лепо пространство, дрвима засађено двориште. Забавиште је доста добро снабдевано са потребним намештајем и нужним училима и играчкама. На њему дела ево цуне 3 године дана као привремена забавиља гђца Милица Савићева на подпуно задовољство задруге уз годишњу плату од 300 ф., коју из задружне благајне уредно и тачно, месечно унапред, прима. Како пак горепоменуца гђца још не а потпуног оспособљења забавиљског, то се она пролетос молбено обратила вис. краљ. уг. министарству просвете ради дозволе за полагање испита, и добив дозволу била је од 1. 14 јуна у Калочи, где се на тамошњем заводу за забавиље подвргла испиту за оспособљење, при којем је — по гласу званичног писменог уверења управе заводске од 4. јула т. г. број 475. положила *успешно* (sikertel) испит из свију предмета сем мађ. граматике, те је упућена, да првих дана септембра месеца т. г. испит из овога предмета понови. Но како поменуца госпођица у пракци врло добро влада државним језиком, то се с поуздањем надати, да ће и тај испит положити, и тако подпуно оспособљење стећи, те се ни у том погледу неће моћи задрузи ништа преговорити.

Уз забављању делује и послужитељица као помоћница, коју задруга са 6 фор. месечно по ред слободнога стана наплаћује. Задружно материјално стање беше концем 1893. године 3128 фор. у готовини, која се у бачко-потиској штедионици на укамаћењу находи. Задруга подмирује своје потребе и издатке горенаведеном припомоћи двеју општина узозима од својих чланица, уплатом дечијом за похађање забавишта (по 30 новч. месечно; сирота се од тога ослобађају), давањем јавних забава у корист своје благајне. У опште рећи, задруга се одликује својом умереношћу и разумном штедњом, тако, да јој расходи никада приходе не превазилазе, него се увек понешто и на умножење главнице обраћа.

Одеуством гђе забавиље кроз 14 дана морао, се и испит у забавишту мало доцније одржати

но што је то обично бивало. Тако је одбор казао испит за 3. јули у 3 сахата после подне. На испиту је било присутно 46 деце и многи родитељи и пријатељи овога завода. Испит је био врло добар, и свако се дивио оној слободи и окретности мале деце, са којом су своје деklamације, песме, разговоре и игре извађала, што заиста на похвалу гђци забавиљи служи.

Остаје још да кажем, да су забавиште редовно сваке недеље по две чланице похађале и надгледале. Од стране више власти удостојили су својом посетом забавиште наше у току ове школске године Високоблагородна Господа Никаз Грф државни жупанијски школски надзорник и Стеван В. Поповић епарх. школски референт.

—и—ћ

БЕЛЕШКЕ.

ИЗ ШКОЛЕ.

Нова српска учитељска школа Нар. Цркв. Школски Савет отвара у **Пакрацу** поч тком идуће школ 1894.—5. године мушку учитељску школу. Тако ћемо имати ми Срби у митрополији карловачкој две мушке и две женске учитељске школе.

Испити у сомборској учитељској школи довршени су 23. јуна (5. јула) о. г Испити су били ове године строжији од свију досадањих испита на овој школи и трајаше од 17.—23. јуна сваки дан од 7 сати изјутра до 1 сата по подне, и после подне од 3—9 сати у вече, па чак ни недељом није било одмора Испиту је било припуштено 15 мушких и 39 женских. Од мушких је оспобљено за учитељску службу 5 с врло добрим, 6 с добрим, 2 с довољним и 2 с недовољним успехом; а од женских: 8 с одличним, 14 с врло добрим, 13 с добрим и 4 с недовољним успехом. Но због недовољног успеха из мађарског језика из којег је ове године тражила државна власт, да на мађарском језику држе приправници предавања деци школској, као и на српском језику, добило је дипломе само 10 мушких и 18 женских. Приметило се пак у овој школи, да су женске у сва три разреда како у наукама, тако и у владању надмашиле своје другове мушкарце.

Школе у Угарској. По извештају кр. уг. министар. богочасти и јавне наставе било је школ 1891. 2. год. 19 виших девојач. школа (са 6 разреда), 55 виших народних (са 2 разреда) и 186 грађан. школа (са 4 разреда); а 16.657 осн. нар. школа. Мађарски предавајући језик био је у 12.126 школа, а у 7472 други. Те године је било у тим школама 21.918 учитеља и 3587 учитељица.

Учитељских школа је било те године: 54 мушке и 17 женских са 3378 ученика и 1537 ученица.

Надзор су водили над овим свим школама: 64 државна школ. надзорника

Мировину су примали те године: 1232 учитеља, 1685 учит. удовица и 2122 учитељ. сирочади а издато им је свега: 393.852 фор.

Мировински фонд износио је крајем 1892. г. 9.668.444 ф. Порастао је те год. са: 773.244 ф.

У Дебрецину је одржана ових школ. ферија изложба учила, коју је посетио и сам кр. уг. министар просвете барон Лоранд Етвеш.

Кнез примас Васари отвара у Будапешти на заводу енглеских госпођица ове школ. 1894—5. год. женску учитељску школу за грађанске школе, која ће трајати три године и имаће као и државна јавност. Примаће се у њу свршене приправнице за основ. нар школе.

Ксенија Завод Цар руски основао је у Пет. ограду за 350 сирочади руских великаша један виши женски завод који ће носити име његове сад удате ћерке Ксеније.

На петроградском свеучишту отвара се ове школ. године нарочито одељење за образовање женских лечника, које ће стати државу 63 000 рубаља. Женске ће се ове употребити на јавним и државним болницама.

Свеучиште у Хали славило је прошлог месеца своју 200 годишњицу, коју је поздравио и сам цар немачки Вилхелм III.

За забавиљу добротворне задруге Српкиња Новосаткиња избрата је гђица Даринка Калићева бивша мостарска учитељица.

ИЗ ДРУШТВА.

Штатути добротворне Задруге Српкиња Панчевкиња враћени су истом друштву са неким примедбама, које ће ово друштво, по свој прилици, усвојити, но међутим привремено дела иста задруга на својим целима.

Хигијенски и демографски конгрес у Будапешти довршио је прошле недеље своје седнице и чланови његови разишли се кућама. Неки део тих гостију посетио је и Београд и београђани су их свечано и сјајно дочекали. Ораду овог конгреса донеће наш лист опширнији извештај, који се већ у овом броју отпочиње.

Певачко друштво „Венац“ из Панчева учинио је пре 14 да а излет у Нови Сад, где је лепо дочекано и угошћено

ЗАРАД ЗДРАВЉА.

Кад се запале очи ваља узети у апотеци за 10 – 15 новчића водице такозване „борвасер“, па прво испрати очи у вече пре спавања том водом и онда поквасити њом чисту крпицу, па метнути на заклоњене очи и привезати сувом марамом. Ако за једну ноћ не прође, ваља и другу ноћ то употребити.

Има и друге водице за очи, која се зове: „Collirium abstringenslutei“. За 10 новч. довољно је. Ово је љућа водица те ваља пазити да не уђе у око. Овом се водицом покваси крпа једноструко само, па се та крпица метне на веће (капке) очне да постоји по сахата. То треба преко дан поновити двапут ил трипут и запаљење прође и одумине бол.

ЗА ДОМАЋИЦЕ.

Против мрава употребљује се у новије доба врло згодно канфор. Где се они појаве, ваља у близину метнути по који комадић канфора па

ће се разбећи, јер не могу да поднесу тог мириса.

Свежих краставаца да одржиш за зиму. „Школски Врт“ препоручује, да се сад септембра месеца, кад се краставци слабије развијају, узму најчистији и да се одрежу с лозе с кратком петелком заједно, да се добро исперу чак и с четком да се оструже свака прљотина с њих и онда да се добро исуше па по том беланцетом од јајета премажу и оставе viseћи на сувом месту један уз други тако, да се не додирују. На тај начин се могу одржати свежи краставци до божића.

Црни лук да не проклија. Да не би зими проклијао црни лук, ваља га с јесени обесити над топлим пећи, да се добро исуши и онда остави га на суво место. Тако спреман лукац неће ни до марта проклијати.

Ораси да се дуже сачувају од трулежи. Ваља оставити на њима зелену љуску па их распрти танко да се кроз 5—6 дана исуше. Овако исушене орасе ваља оставити у суву плеву па могу стајати и годину дана здрави и чисти.

РАД ДОБРОТВОРНИХ ЗАДРУГА СРПКИЊА

Новосаткиња.

Добротворна Задруга Српкиња Новосаткиња имала је, после летњег одмора, прву своју одборску седницу 16. (28.) августа о. г. под председништвом своје начелнице гђе Јулке Радовановићке.

У седници овој известио је перовођа одбор, да је благајкиња друштвена гђа Софија Јевтићка у спомен своме незаборављеном супругу Стевану даровала благајни друштвеној 50 ф. прилога.

Известио је, перовођа, одбор и том, да је за друштвену кућу плаћена асигурација даље на идући пет година и да је гђица Мара Симићева, бивша забавиља друштвена, предала главни записник о деци и све новце прикупљене од школске деце.

Даље извештава, да је услед оставке забавиљине расписао стечај у 4 лиета српска за попуњене места забавиљиног и да се на то пријавило пет компетенткиња: четир свршене приправнице и једна свршена ученица срп. више девојач. школе.

Пошто се из прочитаних сведочаба видело, да су све испитане учитељице оспособљене које добрим, које врло добрим и одличним успехом: те се могу скупштини с мирном савешћу препоручити за избор: то је ипак одбор нашао за добро, да на првом месту препоручи за избор гђицу Даринку Калићеву, која је више година била практична учитељица и стекла у том признање од својих предпостављених власти, а оспособљена је учитељица са врло добрим успехом.

Одбор је у овој седници продужио припомоћ од 5 ф. месечно приправницама и питомицама својим: Катици Шилићевој, Марији Јовановићевој и Евици Павковићевој; а упражњено једно место са 5 ф. месечне припомоћи попунио је са свршеном ученицом више девој. школе Софијом Продановићевом из Новог Сада, која намерава отићи у сомборску учитељску школу.

Из ове седнице дао је одбор у име путна трошка до Сомбора по 10 ф. приправници Ш. год Софији Марковићевој и ученици IV. разр. више девојач. школе Смиљи Дочродолској.

Понуду г. Ивана М Поповића учитеља сен томашког, да ова задруга откупи од њега дело намењено за српске забавиље, па да штампа и распродаје, није могао одбор примити, јер нема за те цели потребна новца на расположење и није вољан да се упушта у књижевна подузећа.

Пошиљке извештаја више девој. школе у Панчеву, Новом Саду и позива Добротворне Задруге Српкиња у Ади на своју забаву, као и молбу Мехалске цркв. општине за припомоћ новчану, узео је одбор на знање.

Уједно је заказао ванредну глав. скупштину за избор друштвене забавиље за среду, 24. авг. (5. септ.) о. г. у 3 сата после подне.

Добротворна Задруга Српкиња Новосаткиња држала је 24. августа (5. септ.) о. г. своју ванредну глав. скупштину у просторијама срп. више девојач. школе под председништвом своје начелнице гђе Јулке Радовановићке, ради избора забавиље друштвене.

Скупштина је била врло лепо посећена, што је иначе редак случај. Види се, да се чланице заинтересовале за предмет, који је на реду. Било је икупљено 43 чланице.

Чим је председница отворила скупштину око пола на четир сата после подне и поздравила скупштинарке добродошлицом, известио је перовоћа скупштину чега је ради сазвана, и шта је све предходило у предмету попућења друштвене забавице. Нагласио је, да ће овај избор, по свој прилици, важити само за ову школ. 1894—5. годину, јер нема изгледа, по његовом мишљењу, да ће срп. правосл. цркв. општина пружати овој задрузи даљу потпору за издржавање овог забавишта, а сама задруга није у стању да то узме на себе, ако неће да затоми све друге изворе милости своје, на које ју њена правила упућују. За тим је прочитао сведоцбе свију компетенткиња и изјавио је, да је једна повукла своју молбеницу и онда још и предлог управног одбора свога, којим се препоручује за избор гђица Даринка Калићева

По прочитању молбеница и предлога одборског прими скупштина једногласно предлог одборски, којим се бира гђица Даринка Калићева за забавицу друштвену с додатком: да ју бира само за школску 1894—5 г., јер ако општина црквена не пружи нужну потпору, изриче скупштина, да има престати забавиште од сад за годину дана. Уједно се закључило, да се нова забавица позове, да прими дужност од 3. (15.) септембра о г. кад ће јој и плата почети тећи.

Старобечејкиња.

У 4. броју овога цењенога листа од ове године изнешен је био рад ове задруге у минулој 1893. години, а сад ми остаје да испричам јавно даље, шта је она од последње главне скупштине фебруарске до данас деловала, молећи славно уредништво, да то путем „Женског Света“ обелоданити изволи.

5. марта држана је прва одборна седница новоизабраног одбора, у којој су — на радост — све чланице одбора присутне биле. (Ваљда први случај за време двадесетогодишњег опстанка задружног.) — У седници овој саопштила је гђа председница Емилија Јоцић одбору, да је месна политична општина у свој предрачун ставила на потпору задрузи уз дојакошњих 200 фор. још 100 фор., дакле 300 фор., и да је ту потпору и жупанијска власт у Сомбору већ и одобрила тако, да се већ од почетка ове године иста припомоћ примити може. — Саопштај овај од стране присутних узет је на веома повољно знање уз изјаву благодарности. — Месни школ. одбор доставком својом позива чланице задруге за полгодишње испите у месним српко-православним народним школама, на које је решено: исти позив својим путем саопштити свима чланицама с позивом, да у што већем броју и

по својој могућности испите походе. — Узет је на знање од управе „Српског учитељског конвикта у Новом Саду“ послати рачунски извештај о стању фонда конвиктског за годину 1893. — Гђа председница пријављује нове чланице, које су вољне у задругу да ступе, и то: гђе: Лепосаву супругу госп. Дра Паје Мартиновића адвоката, и Александру супругу госп. Косте Дражића учитеља, које буду са радосним „Живеле“ поздрављене и примљене. — Саветовале се о забави, коју би по начелном решењу главне скупштине емала о ускресу да приреди задруга у корист своје благајне. — Решено је: да се забава приреди на мали ускрес 24. априла, и то позоришна представа са игранком.

У другој одборској седници држаној 14 априла саветовало се поближе о забави. За представу позоришну узет је комад „Мој цети“ од Мите Калића, од кога се већ и дозвола ради представе измолила. Улоге су подељене: Сава Жикић богат економ г. Младен Поповић учитељ; Милица супруга му гђа Милица Богдановић; Босилка — кћи им — гђа Олга Рајковић; Пела — подевојче Жикићево — грђца Милана Завишић; Павле — слуга Жикићев — г. Др. Милан Поповић; Стојан Зорић професор г. Светозар Иванић; Васица Каћанин жуц. чиновник г. Милан Жекић трговац; Девић умировљени учитељ г. Јоца Поповић учитељ; Срета унук му г. Ђока Богдановић благајник бачко-потиске штедионице; Пивничар г. Пера Некаровић. — Даље јавља гђа председница, да је добила одговор из Петроварадина, да војена музика не може доћи, јер је званично спречена. — У овој седници је још речено: да се даде 10 фор. потпоре остарелој матери упокојеног српског песника Мите Поповића. — И напоследку са одушевљењем су примљене за чланице задруге гђе Јелена-Илка супруга г. Луке Мравића трговца, и Софија Поповић рођ. Берићи удова пок. Милана Поповића бившег управника грунтоначког.

У трећој одборској седници држаној 1. маја о. г. прочитан је рачунски извештај о даној забави. По истом извештају приход о забави био је 228 фор. 60 новч., а расход 89 фор. 22 новч., према томе остало је чистога 139 фор. 38 новч., од којих је 10 фор. у штедионицу на прилод уложено. Још је одбор протоколарно изразио своју захвалу свима добровољним представљачима, који су се потрудили, да је представа на задовољство публике испала. Исто тако и госпођама чланицама Савети Соколовић, Милица Богдановић и Даринци Ковачевић, као и нечланицама госпођицама Јелци Павловић Поповић и Милани Завишић, које су великим трудом и ревношћу улазнице продавале, и тиме леп приход омогућиле; па и гђи подпредседници Евелини Завишић на великом труду око уређења дворане и позорнице, и свима другима, који су ма и најмање што око забаве вривредили. Још је уз израз захвалности добровољним прилага-

чима и јавно путем месног листа благодарено. — Примљене су са радовањем нове чланице, као: гђа Зорка Пере Пекаровића; гђа Зорка Јоце Поповића, и гђа Милева Нестора Миловановог. — Узет је на знање саопштај гђе председнице, да у забавишту има 36 деце.

Четврта одборска седница била је 31 маја о. г. У овој се седници повела реч о прослави 20. годишњег постанка ове задруге, и усвојено је: да се прослава на најскромнији начин прослави, наиме, да се на св. Илију — као на дат када је прва скупштина држана, у којој се за друга конституисала — после службе одржи у цркву „Благодареније“ и помен преминулим чланицама, а после свечана седница, у којој би перовођа имао да укратко изнесе сав дојакошњи

рад задружни. — Гђа председница извештава одбор, да је привремена забавиља задружна гђа Милица Савићева пошто је добила дозволу од високог краљ уг. министарства просвете за полагање забавиљског испита отишла на 14 дана с њеном дозволом у Калочу, што је узето на знање са одобравањем. — Поводом говора о држању годишњег испита у забавишту решено је: да се испит одржи по повратку забавиље, и то у недељу 3. јула после подне, за тим да одмор траје до св Илије, па да 21. јула почне нова школска година. — Још је прочитан допис м. шк. одбора, којим позива на годишње испите, и учињен је расположеј, да задруга на свима испитима буде заступљена.

С. Ж.

КОКЕТА.

СКАСКА ЗА ЖЕНСКИ СВЕТ.

Превод.

Беше некад доба, када девојке нису морале чекати у немој оданости, док не дође онај коме су дале своје срце, да их запреси. Негда, пре много тисућу година, смела је свака девојка да исповеди своју љубав, ако је какога младића замиловала. Али виле које су тада још међу смртнима боравиле, беху сваком девојчету још у колелци дале неодољиву моћ љубави, тако да се сваки младић осећао веома срећним, ако га је таки божанствени створ изабрао за свога друга.

Али наскоро сазнаше девојке за своју моћ, те постадоше охولة, говораху често љубавне речи само из шале, па онда напуштаху несрећника, чије срце беше пуно љубави и чежње, те почињаху са другима изнова бестидну ту забаву. Многи племенити младићи тражили су смрт из очајања са таке грозоте, али то не дирну ни мало обесне моме, него унутрењаху своју моћ на зло и даље, још горе него пре. Праведни гнев обузе тада и милостиве виле, те закључише у свом високом већу, да томе учине крај. Али ипак најлешше и најобесније девојче, по имену Кокета, беше опазило, да се нешто особито збива у двори вилинске краљице, те се и оно прикраде у скупштину, завито у невидљиву велику једне виле. На свој ужас сазна овде, како

су виле одлучиле, да се девојкама одузме моћ љубави и да се свакој удари на усне печат стидљивости, како ниједној девојци не би могла пре прећи преко усана реч љубавна, док ју не изрекне драган њен.

Престрављена саслуша Кокета, тврду пресуду, те побеже хитно из дворова, само да избегне насиље вила. Тако није ни чула последње речи вилинске краљице: „Сиротим девојкама, које ће сада својом рођеном заслугом и дражи морати освајати срца и уз то ћутати и чекати, хоћу бар да дарујем амајлију, коју ће дати своме драгану, као знамење узајамне љубави. Где се девојачко срце зажари истинитом љубављу, кад се приближи избранику свом нек се узбурка, да сва крв појури у лице, а у оку девојачком, кад се сукоби са његовим, заблистаће зрак, тако чист и божаствен, како га љубав само може запалити. Кад се ови знаци на лицу чешће појаве, тада ће они наскоро потиснути младићу преко усана љубавне речи, које ће и девојку ослободити од ћутања“.

Виле мишљаху, да су све мудро и праведно уредиле, те лебдијаху по становима људским, где је све лежало у дубоку спу. Где се пак кака девојка одмарала на својој постељи, ту би вилинска краљица дирнула усне њене и благо превукла преко

очију и срца спавачице. Када је заблистао први сунчев зрак, не беше више на земљи ниједног девојчета, преко чијих би усана смела прећи љубавна реч, а да је прво није изрекао драган њен.

Али не, ипак беше још једне; Кокета, која у тмини ноћној беше побегла дубоко у шуму, те се ни сутрадан није усудила из ње изаћи. Беше одлучила, да остане у овој пустињи и да се храни шумским плодовима, док не буде заборављена, те да се може вратити међу свет без бојазни, е ће јој когод одузети најдрагоценије добро. Време њена растанка са шумом беше дошло пре, но што је она мислила Јер добре виле, које су мислиле, да су све најбоље и најмудрије уредиле, увидеше наскоро, да се упркос њиховој новој уредби збива многа горка неправда. Само што су сад немоћне девојке морале да трпе, јер младићи, који осетили беху своју моћ, употребљиваху је врло често на зло, те се титраху љубављу девојака. У бескрајној сујети својој држала је већина младића, да њиховој љубави не може ниједна девојка да одоли, те је с тога многи младић оклевао, да изрекне одлучну речцу, налазећи гнусно задовољство у томе, што ће отегнути бо јажљиво девојчино чекање. Многи су мило погледали девојку према којој нису осећали љубави, па кад су јој изазвали румен на образе и тајанствен жар у оку, тада би је напустили, па с другом почињали ту исту бестидну забаву.

Многој је девојци тако уништена срећа и мир, многа је морала сама прећи пут живота, а за онима, које нису биле с дарене спољашном лепотом, није никад жешће закуцало срце човечје. Када виле видеше, колико се неправде и сада догађа, повукоше се расеђене под облаке, да више немају посла са љулским родом код кога јачи своје право увек на зло употребљује.

Баш у доба, када оно виле напустише људе, младић један ловио је лов по планини, где се Кокета беше сакрила. Беше то један од најобеснијих освајача девојачких срдаца; многа је већ девојка због њега тешку бољу препатила, много је око, које се зажарено са силне љубави на њему одмарало, горко заплакало, док је он без-

брижно даље хитао жудећи за новим победама. Поносан са личне своје моћи, ко рачао је охоло уздигнуте главе кроз шуму. Тада опази где из даљине злаћана светлост продире кроз мрачне јеле. Пажљиво се приближи и раскрчивши шибље, опази Кокету где плете дугачке своје власи. Грање зашупта, она се окрете и погледи им се сукобише. Кокетно лице не обли румен, она беше прва, којој поглед остаде хладан у његовој близини и с тога га силно обузе жеља да и у њезину срцу распали жар љубави. Али у дугој усамљености беше Кокета заборавила љубити. једина јој љубав беше њена рођена лепота, и што је страсније млади странац чезнуо за њеном љубави, тим јој гласнији беше смех, тим хладнији поглед великих јој очију. Уз то је несташ им миловањем и умилним речима знала његову страст до беснила распалити. Она пак остаде мирна и хладна, а красни ружичасти образи њени крај свег љубавног плама његова нису се нимало заруменили. Тада викне гневно: „Ти ниси смртна жена, јер онда не би могла мојој љубави одолети, но си једна од оних вила, што нас оно у срдњи својој напустише“.

Тако сазна Кокета, да је прошло време њене опасности, и да се може слободно вратити међу људе, те рече смешећи се: „Хајде да ти покажем, да сам и ја створење од меса и крви, хоћу да ти будем жена и да ти следујем у твој завичај“.

Касно је био младић сазнао, да она не може да љуби. Кокета оста лепа и хладнокрвна, као и онога дана, кад ју је оно први пут видео — задубљена у посматрању своје рођене лепоте.

Са свима људима, који јој се приближише, играла је исту бестидну игру. Распаливати љубавни жар, играти се са срцима, која су само за њу куцала и тада их презриво остављати, беше јој најмилија забава.

Тада јој мужа обузе дивљи бес са таког делања, мучен силном љубомором, убије своју лепу љубу и, како му се није миљило живети без ње, зада и с би смрт.

Док се вршило крваво ово дело, спаваше тихо у колевци љупко девојче, чедо Кокетино. Милосрдни људи смилуваше се

на сироче и нека племенита жена узме га к себи као своје рођено дете.

Девојче одрасте до исте лепоте, као негда и мајка јој. Али исто тако беше наследила и сву њену бездушност и окрутност, самољубље и сујету. Једног је јутра беше нестало, узаман је тражила добра њена помајка, незахвалница беше побегла, да као скитница тражи своју срећу.

Кокетина унучад распростреше се од онда по целом свету. На сваку је прешла по која од особина њихове прамајке и данас, после толико тисућу година, живи још

много њих, задајући младићким срцима многу тугу и бољу.

Кад ове бестиднице теже за чистим, племенитим срцем какога младића, може несрећника само чаробна сила спасти, која је још моћнија од Кокетине силе: Од љубави зажарени образи девојачки и двожарка ока, из којих сија зрак истините љубави. Јер ни Кокета нити једна од њена колена не може се похвалити, да је задобила амајлију вилинске краљице све до данашњег дана.

У Митровици.

Адујев.

ЧИТУЉА.

Љубица Јовановић рођ. **Шијачки** супруга нашег уваженог грађанина и председника Задруге Срба Занатлија Новосађана, г. Танасије Јовановића, преминула је 23. августа о. г. у својој 64. години. Беше благе нарави, смерна и побожна душа и да је и добра била, огледа се на њеној честитој и доброј деци, што је народу поклонила. Вечна јој памет.

Даринка Стерговић рођ. **Гајчиновић**. З. (15) августа о. г. испустила је своју млађану душу тек у 26. години живота. Даринка Стерговићева, супруга чиновника варошког Мите Стерговића у В. Кикинди. За њом иде леп глас, да је била верна супруга и добра домаћица. Нека је Бог прими у рајске насладе!

† Стеван Коњовић. Народна и учитељска школа у Сомбору изгуби З. (15.) августа о. г. и четвртог вредног и савесног раденика народне нам просвете. Поред име Исе Стојковића, Мите Петровића и Нике Грујића, можемо ставити у ред и име нашег покојника. Стева Коњовић беше ванредно вредан и дурашан човек и бојимо се, да га претерана радња и није отпустила пре времена на онај свет.

Он је поред свог вољног рада у основ. нар. школи, делао и као помоћни учитељ вртарства и економије у срп. учитељској школи вршио је пероводске дужности у месн. школ. одбору и уз то издавао пуне четир године „Домаћи Лист“; писао је поред тога чланке у „Школ. Листу“, Календарима, „Бранику“, „Српском Гласнику“; издао је Мађарски Вуквар за оев. школе, „Ружу“ у књиге за народ, што издаје „Матица Српска“ и „Вртарство“. За овог кратког века од 38 година а 18 године јавног рада за једног учитеља врло много. Његов сав рад показује, да је био одан школи срцем и душом и да је тражио пута, како ће да помогне своме роду, да дође до веће славе и вишег благостања те је заслужио, да му при вечном расстанку довикнемо: слава ти Стеване! вечна ти успомена била!

† Христифор Вукојичић архимандрит манастира св. Тројице, председник црквене општине у Пљевљима (Босна) преминуо је 14. јула о. г. у 62. години живота, а у 38. години свога службовања. Беше љубљен и поштован старешина онога краја, што се показало и на оном лепом спроводу, кога су обавили 10 свештеника уз многобројан народ. На опелу су говорили у славу покојникову г. г. Јован В. Госпић свештеник и Јован Митрановић учитељ. Лака му била црна земљица!

Гавра Бичански занатлија и бивши председник Задруге Срба Занатлија Новосађана, таст г. Мишића, изабраног пароха бечке срп. правосл. цркв. општине, преминуо је 29. августа о. г. Лака му црна земља била!

НОВЕ КЊИГЕ.

Покајао се. Позоришна игра у једном чину. За српску младеж написао Михајло Милановић. Прештампано из „Споменика“. Цена 20 потура или 10 новч. Сарајево Прва српска штампарија Ристе Ј. Савића 1894.

Успомена на Колара Драгутина Милодановића, некадањег уредника „Суботичког Гласника“ буњевачко-српског новинара. Одштампано из „Суботичких Новина“. Написао: Др. Душан Петровић. Цена: 20 нов. Суботица 1894. Штампарија Др. Душана Петровића.

Извештај управног одбора вел. бечкеречке добротворне задруге Српкиња за 1893. годину. В. Бечкерек. Штампарија Паје Ферд. Плајца.

Наставни План за девојачки институт Царице Марије на Цетињу. Цетиње. Књ. Црног. Државна Штампарија 1894.

Имена Блести, што могу смрт да нанесу. Научни називи протумачени немачким, мађарским и срп. језиком, нарочито за свештенике наше, написао Др. Илија Огњановић, варошки срески лекар у Нов. Саду. У Нов. Саду. Издање српске Манастирске штампарије 1894. Цена: 25 новчића.